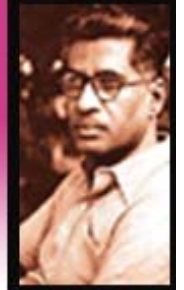

మహా మానవవాది ఎమ్.ఎన్.రాయ్ - సరిసెట్టి ఇన్నయ్య

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

-12-

ఆకాశం నుండి ఊడిపడి జబ్బు చెట్టులో ఇరుక్కున్నట్లు

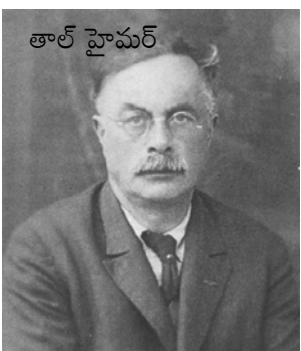
బరోడిన్

ఎమ్.ఎన్.రాయ్ అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టు పార్టీలో తారస్థాయికి చేరుకున్న తరువాత పార్టీ కోరికపై చైనా వెళ్ళి అక్కడ సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించటంలో అవాంతరాలు ఎదుర్కొని బరోడిన్ తో తలపడి మొత్తం మీద తప్పించుకుని బతికి బయటపడ్డారు. ఆయన్ను చైనా వెళ్ళమని పార్టీ మాత్రమే కాక స్టాలిన్ ప్రత్యేకంగా కోరాడు. కానీ రాయ్ అడిగినదానికి చైనా నుండి వెంటనే సమాధానం చెప్పలేక తటపటాయించిన స్టాలిన్ ఆలస్యంగా టెలిగ్రాం పంపించి పరిస్థితి విషమించేవరకు సాగదీశాడు. అలాంటి దశలో ఎమ్.ఎన్.రాయ్ తిరిగి రష్యా రాగా స్టాలిన్ ఆయన మీద అలిగి మాట్లాడలేదు. కమ్యూనిస్టు పార్టీలో అగ్రస్థాయిలో వున్న ఎమ్.ఎన్.రాయ్ కు

స్టాలిన్

జబ్బు చేస్తే కనీసం మంచి ఆసుపత్రిలో చేర్చడానికి కూడా అవకాశం ఇవ్వలేదు. అలాంటి స్థితిలో లూసీ గైస్లర్ సహాయంతో రష్యా నుండి ఇంచుమించు తప్పించుకుని జర్మనీ వచ్చాడు. అప్పటి నుండి రాయ్ జీవితంలో మళ్ళీ పెద్ద మార్పులు సంభవించాయి. చైనాలో రాయ్ ప్రవర్తన గురించి స్టాలిన్ ఏమీ మాట్లాడలేదు. కమ్యూనిస్టు పార్టీ కూడా సంవత్సరం ఆగి ఆ తరువాత ఆయన్ను ఖండించి పార్టీ నుంచి తొలగించారు. ఈలోగా రాయ్ తన చైనా పాత్రను గురించి విపులంగా వివరించారు. జర్మనీలో ఆగస్ట్ తాల్ హైమర్ కొత్తగా నాలుగవ ఇంటర్నేషనల్ స్థాపించాడు. రాయ్ ఆయనతో చేతులు కలిపి సిద్ధాంతాలను ఆచరణలను రాయ్ తో ఆరంభించాడు. ఏమైనా కమ్యూనిస్టు పార్టీకి రాయ్ కు తెగతెంపులు జరిగాయి. రష్యాలో టాటస్కీ క్రమేణా రాయ్ కు దగ్గరైనా స్టాలిన్ తో టాటస్కీకి వున్న విరోధం వలన రాయ్ ఇమడలేకపోయాడు. ఈ నేపథ్యంలో తన చైనా పాత్రను, కమ్యూనిస్టు పార్టీ ధోరణిని రాయ్ వివరించాడు. తాను తప్పు చేసినట్లుగానీ, వక్రమార్గంలో పోయినట్లు కానీ స్టాలిన్ ఎక్కడా అనలేదు. ఏమైనా కమ్యూనిస్టు పార్టీకి మాత్రం రాయ్ ఉద్యాసన పలికాడు. జర్మనీలో దాదాపు రెండేళ్ళపాటు ఆగస్ట్ తాల్ హైమర్ తో కలిసి వున్నాడు. ఆయన పత్రికల్లో విపులంగా రాశాడు. రాయ్ పెట్టిన పత్రికలన్నీ ఆగిపోయాయి.

తాల్ హైమర్

జర్మనీలో వుండగా భారత విప్లవకారులు జర్మనీలో చదువుకుంటున్న భారతీయ విద్యార్థులు రాయ్ కు సన్నిహితులయ్యారు. వారి ద్వారా ఇండియాలో జరుగుతున్న స్వాతంత్ర్య పోరాట విషయాలను రాయ్ తెలుసుకున్నాడు. జర్మనీలో వుండగానే సైన్సు బాగా అధ్యయనం చేశాడు. ఐన్ స్టీన్ వంటి వారితో సన్నిహితుడయ్యాడు.

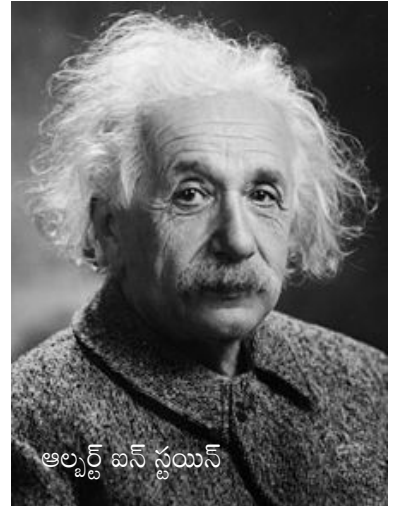
ఈ నేపథ్యంలో ఎమ్.ఎన్.రాయ్ కు సన్నిహితంగా వచ్చిన ఎలెన్ రాయ్ కు అనేక విధాల తోడ్పడింది. ఆమె మేధావి. వాళ్ళిద్దరూ కొన్నాళ్ళు స్విట్జర్ లాండ్ లో కూడా వున్నారు. ఈలోగా భారత కమ్యూనిస్టులు చిలవలు పలవలుగా రాయ్ పై దుష్ప్రచారాలు చేశారు. ఇండియా రావడానికి నిర్ణయించుకున్న

లూసీ గైసన్

రాయ్ 15 సంవత్సరాల తరువాత ఆయా దేశాల మీదుగా కరాచీ చేరుకున్నారు. ఆయన ఇండియా వచ్చేసరికి సన్నిహిత మిత్రురాలు లూసీ గైసన్ కూడా ఓడలో బొంబాయి చేరుకున్నది. కానీ బ్రిటీషువారు ఆమెను ఓడరేవు నుండి వెనక్కు పంపించేశారు. ఆ తరువాత రాయ్ మహమ్మూద్ అనే పేరుతో కొన్నాళ్ళు చెలామణి అయ్యారు. అప్పుడు కరాచీలో జరిగిన భారతీయ జాతీయ కాంగ్రెస్ కు ప్రతినిధిగా వచ్చి పాల్గొన్నాడు. ఆయన ఎవరైనదీ ఒక్క జవహర్ లాల్ నెహ్రూకు మాత్రమే తెలుసు. కాంగ్రెస్ వర్గాలు ఆయన ప్రసంగాలను, మేధస్సును గమనించి ఆశ్చర్యపోయారు. కొందరు గాంధీకి ప్రత్యామ్నాయంగా మంచి నాయకుడు వచ్చాడని భావించారు. దీనంతటిపై బ్రిటీషు గూఢచారులు కన్నేసి

వుంచారు. కరాచీ కాంగ్రెస్ సభల తరువాత రాయ్ అలహాబాదు వెళ్ళి నెహ్రూ గృహంలో విశ్రాంతి తీసుకున్నారు. ఉత్తర ప్రదేశ్ లో పర్యటించి బొంబాయి చేరుకున్నారు. అక్కడ వి.బి.కర్పిక్ మరికొందరు మిత్రులు ఆయనకు ఆశ్రయమిచ్చి రహస్యంగా కొన్నిచోట్లకు తిప్పారు. ఇదంతా బ్రిటీషువారు గమనిస్తున్నా స్పష్టత రాకపోవడంతో తొందరపడి చర్య తీసుకోలేదు. కమ్యూనిస్టులు మాత్రం రాయ్ పై కన్నేసి వుంచారు. చివరకు ఆయన వుంటున్న నివాస రహస్యాన్ని పోలీసులకు చేరవేశారు. ఇందులో హరీంద్రనాథ్ ఛటోపాధ్యాయ పాత్ర కూడా వున్నది. వారిచ్చిన సమాచారం ఆధారంగా పోలీసులు ఒక తెల్లవారుఝామున రాయ్ ను అరెస్టు చేశారు. అంతటితో దేశవ్యాప్తంగా పత్రికల్లో రాయ్ వార్త పతాక శీర్షికల్లో వచ్చింది. సుప్రసిద్ధ సైంటిస్టు నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత అల్బర్ట్ ఐన్ స్టయిన్ అప్పుడు అమెరికాలోని ప్రిన్స్ టన్ యూనివర్సిటీలో వున్నాడు. ఆయన వెంటనే బ్రిటీషు ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తూ మేధావిపై దయగా వ్యవహరించాలని హతమార్చరాదని రాయ్ ను జాగ్రత్తగా చూసుకోమని చెప్పారు.

అల్బర్ట్ ఐన్ స్టయిన్

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS